

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
PAOLO MENGOZZI
esitatud 6. novembril 2013¹

Kohtuasi C-190/12

Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company versus Dyrektor Izby Skarbowej w Bydgoszczy

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Wojewódzki Sąd Administracyjny w Bydgoszczy (Poola))

Asutamisvabadus — Kapitali vaba liikumine — EÜ artiklid 56, 57 ja 58 — Juriidilise isiku tulumaks — Kolmanda riigi territooriumil asuvatele investeerimisfondidele makstud dividendid — Maksuvabastus

I. Sissejuhatus

1. Käesoleva eelotsusetaotlusega palub Wojewódzki Sąd Administracyjny w Bydgoszczy (Bydgoszcz'i vojevoodkonna halduskohus) (Poola) sisuliselt selgitada, kas kapitali vaba liikumisega on kooskõlas see, kui kolmandates riikides asuvatele investeerimisfondidele makstavaid dividende maksustatakse erinevalt Poolas asuvatele investeerimisfondidele makstavatest dividendidest.

2. Taotlus esitati investeerimisfondi Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company (edaspidi „põhikohtuasja kaebaja”), asukoht Ameerika Ühendriigid, ja Dyrektor Izby Skarbowej w Bydgoszczy (Bydgoszcz'i maksuameti direktor) vahelises vaidluses seoses sellega, et maksuhaldur keeldus tuvastamast, et 2005. ja 2006. aasta eest on ettenähtust enam makstud kindlaksmääratud summas ettevõtte tulumaksu, mis peeti kinni nende dividendide maksustamisel, mille põhikohtuasja kaebajale maksid Poola territooriumil asuvad kapitaliühingud, ning keeldus enam makstud tulumaksu tagastamast.

3. Täpsemalt palus põhikohtuasja kaebaja detsembris 2010 maksuhalduril tagastada enam makstud kindlamääraline ettevõtte tulumaks, mida koguti talle makstud dividendidelt määras 15% vastavalt 15. veebruari 1992. aasta ettevõtte tulumaksu seaduse (ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych) (edaspidi „ettevõtte tulumaksu seadus”) artikli 22 lõikele 1 koostoimes Washingtonis 8. oktoobril 1974 alla kirjutatud Poola Rahvavabariigi ja Ameerika Ühendriikide vahel sõlmitud topeltmaksustamise vältimise ja tulumaksust hoidumise tõkestamise lepingu (Umowy między Rządem (Polskiej) Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o uniknięciu podwójnego opodatkowania i zapobieżeniu uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu; edaspidi „1974. aasta topeltmaksustamise vältimise leping”) artikli 11 lõike 2 punktiga b.

¹ — Algkeel: prantsuse.

4. Taotlus jäeti rahuldamata 2. mai 2011. aasta otsusega põhjusel, et põhikohtuasja kaebaja kui Ameerika Ühendriikides asuv investeerimisfond ei vasta ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 6 lõike 1 punktis 10 loetletud maksuvabastuse saamise tingimustele, mille kohaselt on maksust vabastatud² üksnes need investeerimisfondid, mis tegutsevad kooskõlas 27. mai 2004. aasta investeerimisfondide seaduse (ustawy o funduszach inwestycyjnych; edaspidi „Poola investeerimisfondide seadus”) sätetega.

5. Kuna Dyrektor Izby Skarbowej w Bydgoszczy jättis selle otsuse 6. oktoobril 2011 muutmata, esitas põhikohtuasja kaebaja eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse, nõudes selle otsuse tühistamist.

6. Märkides esiteks, et põhikohtuasja kaebaja tehtud investeeringud on „portfelliinvesteeringud”, kuna osalused äriühingute kapitalis ei võimalda tal mõjutada nende äriühingute juhtimist, ning teiseks, et Poola investeerimisfondid ei ole automaatselt isiklikult maksust vabastatud, vaid nad peavad järgima Poola investeerimisfondide seaduses ette nähtud nõudeid, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas maksuvabastuse ja viimati nimetatud seaduse sätete vahelise tiheda seose tõttu tuleks kohaldada asutamisevabadust, mitte kapitali vaba liikumist.

7. Kui kapitali vaba liikumine kuulub siiski kohaldamisele, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas ettevõtte tulumaksu seaduses ette nähtud maksuvabastuse piiratud ulatus on liidu õigusega kooskõlas. Kohtu hinnangul võib nimelt võimalik piirang olla põhjendatud vajadusega tagada maksukontrolli tõhusus, kuna maksust vabastamiseks vajalik teave, mis puudutab fondide põhikirja ja toimimise norme, ei kuulu teabevahetuse mehhanismide kohaldamisalasse.

8. Neil asjaoludel otsustas Wojewódzki Sąd Administracyjny w Bydgoszczy menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas EÜ artikli 56 lõige 1 (nüüd ELTL artikkel 63) on kohaldatav juhul, kui hinnatakse liikmesriigi poolt selliste siseriiklike õigusnormide kohaldamise lubatavust, mis teevad maksukohustuslastel vahet nende õigusliku olukorra alusel, võimaldades üldise isikulise maksuvabastuse raames Euroopa Liidu liikmesriigis asuvatele investeerimisfondidele neile väljamakstud dividendide vabastamist kindlamääralisest ettevõtte tulumaksust, samas võimaldamata sellist maksuvabastust investeerimisfondidele, mis on Ameerika Ühendriikide maksuresidendid?

2. Kas kolmandas riigis asuvate investeerimisfondide ja Euroopa Liidu liikmesriigis asuvate fondide erinevat kohtlemist, mis on liikmesriigi õiguses ette nähtud seoses isikulise vabastamisega ettevõtte tulumaksust, võib pidada õiguslikult põhjendatuks, võttes arvesse EÜ artikli 58 lõike 1 punkti a koostoimes EÜ artikli 58 lõikega 3 (nüüd [ELTL] artikli 65 lõike 1 punkt a koostoimes ELTL artikli 65 lõikega 3)?”

9. Põhikohtuasja kaebaja, Poola, Saksamaa, Hispaania, Prantsuse, Itaalia ja Soome valitsus ning Euroopa Komisjon esitasid kirjalikud seisukohad. Nimetatud huvitatud isikud, välja arvatud Itaalia ja Soome valitsus, kuulati ära 5. septembri 2013. aasta kohtuistungil.

2 — Olgu märgitud, et tulenevalt 25. novembri 2010. aasta seadusest, mis jõustus 1. jaanuaril 2011, kohaldatakse Euroopa Liidu liikmesriigis või mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna riigis asuvatele investeerimisfondidele samuti maksuvabastust, kui nad vastavad ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 6 lõike 1 punktis 10a loetletud tingimustele.

II. Analüüs

A. Esimene eelotsuse küsimus, mis käsitleb kapitali vaba liikumise kohaldatavust

10. Kuigi esimese eelotsuse küsimuse sõnastus viitab üksnes EÜ artiklile 56, tuleneb eelotsusetaotluse põhjendusest, nagu see on kokkuvõtlikult esitatud käesoleva ettepaneku punktis 6, et eelotsusetaotluse esitanud kohus väljendab kahtlusi selle üle, kas kapitali vaba liikumine kuulub kohaldamisele, või on siiski kohaldatav asutamisevabadus, arvestades tihedat seost dividendide maksust vabastamise – nagu see on ette nähtud ettevõtte tulumaksu seaduses – ja investeerimisfondide Poola turule pääsemise tingimuste vahel, mida reguleeritakse Poola investeerimisfondide seadusega.

11. Kui põhikohtuasja kaebaja, Saksamaa ja Itaalia valitsus ning komisjon leiavad, et kapitali vaba liikumine kuulub kohaldamisele³, siis Poola valitsus väidab, et äärmisel juhul on asjakohased kas asutamisevabadus või teenuste osutamise vabadus. Viimati nimetatud vabaduse osas ja viidates kohtuotsusele Fidium Finanz⁴, toetab Poola valitsus seisukohta, et kuna investeerimisfondide poolt Poola äriühingute aktsiate pakkumine kujutab endast finantsvahendusteenuse osutamist või varade portfelli haldamisega tegelemist, on kolmandate riikide territooriumil asuvatel fondidel võimatu kasutada ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 6 lõike 1 punktis 10 ette nähtud maksusoodustust.

12. Omalt poolt ei leia ma, et kapitali vaba liikumise kohaldatavust saaks mõistlikult kahtluse alla seada.

13. Sellega seoses tuleb kõigepealt viidata põhikohtuasjas vaidluse all olevate õigusnormide esemele, mis ei puuduta kolmandate riikide investeerimisfondide suhtes kehtivaid tingimusi liikmesriigis, käesoleval juhul Poola Vabariigis turule pääsemisel, vaid mis reguleerivad kõnealuste fondide tulu maksustamist.

14. See pelk järeldus võimaldab juba minu arvates välistada teenuste osutamise vabaduse kohaldatavuse.

15. Erinevalt eespool viidatud kohtuotsuses Fidium Finanz käsitletud olukorrast, kus Saksamaa ametivõimud keelasid Šveitsi äriühingul majandustegevuse raames anda Saksa klientidele krediiti põhjusel, et äriühingul puudub vajalik tegevusluba, mille osas otsustas Euroopa Kohus, et niisugune tegevus kuulub teenuste osutamise vabaduse kohaldamisalasse⁵, ei too ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 6 lõike 1 punktis 10 sätestatud maksuvabastusest kolmandate riikide selliste investeerimisfondide ilmajätmine, kes saavad Poola äriühingutelt dividende, endaga kaasa takistust nimetatud ettevõtjate Poola turule pääsemisel.

16. Asutamisevabaduse ja kapitali vaba liikumise piiritlemise osas tuleb meenutada, et dividendide maksustamise kord võib kuuluda nii nendest vabadustest esimest käsitleva EÜ artikli 43 kui ka teist vabadust käsitleva EÜ artikli 56 kohaldamisalasse.⁶

3 — Olgu märgitud, et Hispaania, Prantsuse ja Soome valitsus ei võtnud esimese küsimuse suhtes sõnaselget seisukohta, kuid vastasid kõik teisele küsimusele kapitali vaba liikumise aspektist.

4 — 3. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-452/04: Fidium Finanz (EKL 2006, lk I-9521).

5 — Eespool viidatud kohtuotsus Fidium Finanz (punktid 2 ja 45–47). Loomulikult välistas Euroopa Kohus, et Šveitsi õiguse alusel asutatud äriühing võiks kolmandas riigis asuva juriidilise isikuna tugineda teenuste osutamise vabadusele.

6 — Vt selle kohta 10. veebruari 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-436/08 ja C-437/08: Haribo Lakritzen Hans Riegel ja Österreichische Salinen (EKL 2011, lk I-305, punkt 33); 15. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-310/09: Accor (EKL 2011, lk I-8115, punkt 30), ning 13. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-35/11: Test Claimants in the FII Group Litigation (punkt 89).

17. Lisaks on Euroopa Kohtul olnud juba võimalus otsustada, et siseriiklikud õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis on kohaldatavad sõltumata sellest, kui suur on dividende saanud äriühingu osalus dividende maksnud äriühingus, võivad sama hästi kuuluda nii EÜ artikli 43 kui ka EÜ artikli 56 kohaldamisalasse.⁷

18. Mis puudutab seda, kuidas maksustatakse kolmandatest riikidest pärinevaid „sissetulevaid” dividende, nimelt dividende, mida kolmanda riigi äriühing on maksnud liikmesriigi territooriumil asuvale isikule, siis on Euroopa Kohus veel hiljuti leidnud, et niisugune isik ei saa tugineda EÜ artiklile 56, kui põhikohtuasja asjaoludest ilmneb, et tal on osalus, mille abil saab ta kindlalt mõjutada asjaomase kolmanda riigi äriühingu otsuseid.⁸ Teisisõnu kuulub sellises kontekstis kohaldamisele vaid asutamisevabadus. Nimetatud vabadusele ei saanud see isik siiski tugineda, kuna on selge, et EÜ asutamisleping ei laiene suhetele kolmandate riikide kodanikega.⁹ Praktikas ei saa niisuguse osaluse omanik seega tugineda kummalegi nendest liikumisvabadustest.

19. Euroopa Kohus suurkoja koosseisus muutis seda seisukohta eespool viidatud 13. novembri 2012. aasta otsuses *Test Claimants in the FII Group Litigation*. Nii otsustas Euroopa Kohus, et mis puudutab siseriiklike õigusnorme, mis reguleerivad kolmandatest riikidest pärit dividendide maksustamist ning mida kohaldatakse sõltumata osaluse suurusest, siis võib liikmesriigis asuv äriühing, kes saab dividende kolmandas riigis asuvalt dividende väljamaksnud äriühingult, sõltumata talle kuuluvast osalusest tugineda EÜ artiklile 56. Niisugusel juhul puudub nimelt igasugune oht, et äriühing saaks alusetult kasu asutamisevabadusest, kuna kõnealused maksuõigusnormid ei puuduta sellise äriühingu kolmandas riigis turule pääsemise tingimusi, vaid reguleerivad üksnes nende dividendide maksustamist, mis saadakse selle äriühingu tehtud investeringutelt.¹⁰

20. Selle uue lähenemisviisi eeliseks on täielikult tagada EÜ artikli 56 kasulik mõju olukorras, kus kuni seni kehtinud kohtupraktika kohaselt kolmandate riikide ettevõtjad ei saanud sisuliselt tugineda asutamisevabadusele ning kus sellisest vabadusest kõrvalehoidmise oht oli siiski olematu, ning jäid ilma ka võimalusest tugineda kapitali vabale liikumisele.

21. Euroopa Kohtu hinnangut, mis on sisuliselt uuesti esitatud käesoleva ettepaneku punktis 19, võib minu arvates laiendada „lahkuvate” dividendide olukorrale, nimelt dividendidele, mida maksab liikmesriigi äriühing oma kolmandas riigis asuvale aktsionärile, nagu see on põhikohtuasjas, tingimusel et EÜ artikli 56 tõlgendus ei tohi viia asutamisevabadusest alusetult kasu saamiseni.

22. Niisuguse ohu saab minu hinnangul põhikohtuasjas välistada. Lisaks juba mainitud asjaolule, et ettevõtte tulumaksu seaduse asjakohased sätted ei puuduta mitte välismaiste ettevõtjate Poola turule pääsemise tingimusi, vaid dividendide maksustamist, puudub vaidlus selle üle, et põhikohtuasja kaebaja tegi kahe vaidlusaluse maksustamisaasta jooksul vaid nn portfelliinvesteeringu, mis ilmselgelt jäi allapoole 10% dividende maksnud Poola äriühingute kapitalist ja mis ei võimalda tal mõjutada nende Poola äriühingute juhtimist ja kontrolli, milles tal on osalused.¹¹

7 — Vt selle kohta 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-446/04: *Test Claimants in the FII Group Litigation* (EKL 2006, lk I-11753, punkt 36); 26. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-284/06: *Burda* (EKL 2008, lk I-4571, punkt 71), ning 4. juuni 2009. aasta määrus liidetud kohtuasjades C-439/07 ja C-499/07: *KBC Bank ja Beleggen, Risticokapitaal, Beheer* (EKL 2009, lk I-4409, punkt 69).

8 — Vt eelkõige küll veidi mitmetimõistetav 24. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas C-157/05: *Holböck* (EKL 2007, lk I-4051, punktid 23–29) ning eespool viidatud kohtumäärus *KBC Bank ja Beleggen, Risticokapitaal, Beheer* (punktid 70 ja 71). Vt samuti seoses maksustamisega kahe Saksa kodaniku vahelisel pärimisel, mille raames läks üle Kanadas asuvas äriühingus 100% suuruse osaluse omand, 19. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-31/11: *Scheunemann* (punktid 31–34).

9 — Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Holböck* (punkt 28) ja 13. novembri 2012. aasta kohtuotsus *Test Claimants in the FII Group Litigation* (punkt 97).

10 — Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Test Claimants in the FII Group Litigation* (punktid 99 ja 100).

11 — Vt eelkõige otseinvesteeringute ja portfelliinvesteeringute vahelise eristamise kohta 17. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-182/08: *Glaxo Wellcome* (EKL 2009, lk I-8591, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika). Meenutagem, et käesoleval juhul dividendide brutosumma 15% suuruse maksumäära kohaldamine tuleneb topeltmaksustamise vältimise 1974. aasta lepingu artikli 11 lõike 2 punktist b, mis on säte, mida kohaldatakse muudel juhtudel kui siis, kui investorile kuulub vähemalt 10% dividende maksnud Poola äriühingu kapitalist.

23. Seetõttu tuleb EÜ artiklit 56 minu hinnangul tõlgendada nii, et nimetatud sättele võib tugineda eesmärgiga vaidlustada liikmesriigi selliste maksuõigusnormide kohaldamine, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mille kohaselt ei vabastata maksust dividende, mida kõnealuses liikmesriigis asuvad äriühingud on maksnud kolmandas riigis asuvale investeerimisfondile.

B. Teine eelotsuse küsimus, mis käsitleb erineva maksustamise kooskõla kapitali vaba liikumisega

1. Kapitali vaba liikumise piirang

24. Meetmete hulka, mis EÜ artikli 56 lõike 1 kohaselt on kapitali liikumise piirangutena keelatud, kuuluvad eelkõige sellised meetmed, mis võivad pärssida mitteresidentide tahet liikmesriiki investeerida.¹² EÜ artikli 56 lõikes 1 ette nähtud keeld hõlmab ilma igasuguse mitmetimõistetavuseta kolmandatest riikidest pärineva kapitali liikumise piiranguid.

25. Käesoleval juhul maksustati vastavalt ettevõtte tulumaksu seaduse redaktsioonile, mis oli kohaldatav põhikohtuasja asjaolude suhtes, ehk 2005. ja 2006. aastal ja kuni jaanuarini 2011 kehtinud redaktsioonile dividendid, mis residentist äriühing oli maksnud kolmandas riigis asuvale mitteresidentist investeerimisfondile, üldjuhul 19-protsendilise maksumääraga, pidades maksu kinni, välja arvatud juhul, kui topeltnmaksustamise vältimise lepingu alusel kohaldati teistsugust määra, samas kui niisugused dividendid olid maksust vabastatud, kui need maksti residentist investeerimisfondile, tingimusel et see fond vastas ka Poola investeerimisfondide seaduses kehtestatud nõuetele.

26. Niisugune erinev kohtlemine mõjutas ka muudes liikmesriikides kui Poola Vabariik asuvaid investeerimisfonde, kuna – nagu juba märgitud – alles alates 1. jaanuarist 2011 laiendas Poola seadusandja komisjoni algatatud rikkumismenetluse tulemusel ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 6 lõikesse 1 punkti 10a lisamisega dividendidelt kinnipeetava maksu vabastuse ka liidu liikmesriikide ja 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EÜT 1994, L 1, lk 3 ; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3 ; edaspidi „EMP leping“) teiste osalisriikide investeerimisfondidele, mis on sarnased Poola investeerimisfondide seadusega reguleeritavate fondidega.

27. Sellest tulenevalt, nagu komisjon õigesti märkis, olid maksust vabastatud ainult Poolas asuvad investeerimisfondid, kes tegutsesid kooskõlas Poola investeerimisfondide seadusega, samas kui mitteresidentidest fondid jäeti süstemaatiliselt maksuvabastuse alt välja, sealhulgas juhul, kui – nagu põhikohtuasjas – mitteresidentidest fondide dividendidelt tasutava maksu määra topeltnmaksustamise vältimise lepingu alusel vähendati.

28. Teisisõnu võis ainult Poola investeerimisfondidele makstud dividende vastavalt ettevõtte tulumaksu seadusele vabastada kinnipeetavast maksust.

29. Niisugune investeerimisfondide erinev kohtlemine dividendide maksustamisel olenevalt eelkõige nende asukohast võib pärssida esiteks mitteresidentidest investeerimisfondide tahet investeerida Poolas asuvatesse äriühingutesse ja teiseks selle liikmesriigi residentidest investorite tahet omandada mitteresidentidest investeerimisfondide osakuid.¹³

30. Niisuguste maksuõigusnormide näol on seega tegemist kapitali vaba liikumise piiranguga, mis on üldjuhul EÜ artikliga 56 vastuolus.

12 — Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Haribo Lakritzen Hans Riegel ja Österreichische Salinen (punkt 50) ning 10. mai 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-338/11–C-347/11: Santander Asset Management SGIIC jt (punkt 15).

13 — Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Santander Asset Management SGIIC jt (punkt 17).

31. Piirang võib siiski olla liidu õiguses lubatav, kui selle aluseks olev erinev kohtlemine puudutab olukordi, mis ei ole objektiivselt sarnased¹⁴, mida mitu käesolevas kohtuasjas seisukohti esitanud valitsust väitsidki.

32. Nende valitsuste väide, millega nad põhjendavad seda, et tegemist ei ole objektiivselt sarnaste olukordadega, põhineb seisukohal, et kolmandate riikide investeerimisfondid jäävad välja Euroopa investeerimisfondide asutamisele ja toimimisele kohaldatavate õigusnormide kohaldamisalast, nimelt täpsemalt nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiivi 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta¹⁵ reguleerimisalast, milles sätestatud nõuded on sisuliselt üle võetud Poola investeerimisfondide seadusesse, mille järgimisest on seatud sõltuvusse ettevõtte tulumaksu seaduses ette nähtud maksuvabastuse kohaldamine.

33. Need argumendid tuleb minu arvates tagasi lükata mitmesugustel põhjustel.

34. Esiteks tuleb meenutada, et kohtupraktika kohaselt tuleb olukordade objektiivse sarnasuse hindamisel arvesse võtta ainult asjaomaste siseriiklike õigusnormidega kehtestatud eristamiskriteeriume.¹⁶

35. Käesoleval juhul oli põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal tegemist ennekõike asukoha kriteeriumiga, kuivõrd ühtegi investeerimisfondi, kes ei olnud Poola resident, ei saanud ettevõtte tulumaksu seaduse alusel vabastada makstud dividendidelt kinnipeetavast maksust.

36. Järelikult rajanevad käesoleva ettepaneku punktis 32 esitatud valitsuste argumendid ekslikul eeldusel, et *ainus* nõue kinnipeetavast maksust vabastamiseks ettevõtte tulumaksu seaduse alusel on see, et täidetakse Poola investeerimisfondide seaduses sätestatud tingimused, mis puudutavad fondide asutamist ja toimimist. Selline nõue oli lõpuks nimelt üksnes teisejärguline ja kehtis ainult Poolas asuvatele investeerimisfondidele.

37. Teiseks on minu hinnangul samuti ekslik olukordade objektiivse sarnasuse kindlakstegemiseks võrrelda kahte piiriülest olukorda, nagu seda teeb eelotsusetaotluse esitanud kohus, viidates oma küsimustes „liidu liikmesriigis asuvate investeerimisfondide” korrale, ja nagu väidavad enamik käesolevas kohtuasjas seisukohti esitanud valitsusi.

38. Nimelt jäetakse selles lähenemisviisis tähelepanuta põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal kohaldatavas ettevõtte tulumaksu seaduses aluseks võetud peamine eristamiskriteerium, milleks on lõpuks investeerimisfondi asumine Poolas.

39. Kolmandaks tuleb seoses ettevõtte tulumaksu seaduses kehtestatud peamise kriteeriumiga, milleks on asukoht, märkida, et Euroopa Kohus leidis eespool viidatud kohtuotsuses Santander Asset Management SGIIC jt, et selliste residentist vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjate (eurofondid) erinevat kohtlemist, kellele makstud siseriiklikud dividendid on maksust vabastatud, võrreldes mitteresidentist eurofondidega (sealhulgas need, mis asuvad kolmandates riikides), kellele makstud dividendidelt peetakse maks kinni, ei saa põhjendada asjakohase erineva olukorraga.¹⁷

14 — Vt eelkõige 10. veebruari 2011. aasta otsus kohtuasjas C-25/10: Missionswerk Werner Heukelbach (EKL 2011, lk I-497, punkt 29) ja eespool viidatud kohtuotsus Santander Asset Management SGIIC jt (punkt 23).

15 — EÜT L 375, lk 3; ELT eriväljaanne 06/01, lk 139. Tuleb märkida, et alates 1. juulist 2011 tunnistati see direktiiv kehtetuks ja asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiviga 2009/65/EÜ vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjate (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (ELT L 302, lk 32).

16 — Vt eespool viidatud kohtuotsus Santander Asset Management SGIIC jt (punktid 27 ja 28 ning seal viidatud kohtupraktika) ja 25. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-387/11: komisjon vs. Belgia (punkt 65).

17 — Punktid 44 ja 16. Mis puudutab kolmandaid riike, siis oli selles asjas tegemist Ameerika Ühendriikides asuva eurofondiga, nagu nähtub selle kohtuotsuse punktist 6.

40. Niisugune järeldus tehti küll tulenevalt selle küsimuse analüüsimisest, kas olukordade objektiivse sarnasuse hindamiseks tuleb fondide kui ühise investeringu tegemise vahendite olukorra kõrval arvesse võtta ka eurofondide osakute omanike olukorda.

41. Euroopa Kohus on siiski just välistanud osakute omanike maksuõigusliku olukorra arvessevõtmise selle hindamisel, kas kõnealused maksuõigusnormid on nendes õigusnormides aluseks võetud eristamiskriteeriumi – milleks on eurofondide asukoht – tõttu diskrimineerivad või mitte.¹⁸

42. Nagu ma aga juba korduvalt olen märkinud, on investeerimisfondide asukoht peamine kriteerium ettevõtte tulumaksu seaduses, mis kehtis põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal. Olukord on seega minu hinnangul sarnane Prantsuse õigusnormidest tuleneva olukorraga, mida käsitleti eespool viidatud kohtuotsuses Santander Asset Management SGIIC jt.

43. Lisaks ei jäta selle kohtuotsuse punktides 24–44 esitatud eriti põhjalik arutluskäik, mis käsitleb residentidest eurofondide ja mitteresidentidest – sealhulgas kolmandate riikide – eurofondide olukordade objektiivset sarnasust, mingit kahtlust niisuguse sarnasuse asjakohasuse suhtes, mis rajaneb üldisel põhjendusel, et kolmandates riikides asuvate investeerimisfondide suhtes on kohaldatavad nende tegevust reguleerivad teistsugused õigusnormid kui need, mis on kohaldatavad liidu territooriumil asuvatele eurofondidele.

44. Lõpuks tuleb märkida, et nagu nähtub eespool viidatud kohtuotsuse Santander Asset Management SGIIC jt punktist 42, kinnitab see otsus muu hulgas ka kolmandates riikides (väljaspool EMP-d) asuvate organisatsioonide suhtes kohtupraktika suunda, mis nüüdseks on välja kujunenud ja mille kohaselt juhul, kui liikmesriik teostab maksupädevust teistes liikmesriikides või kolmandates riikides, kes on EMP lepingu osalised, asuvate äriühingute makstud dividendide suhtes, on neid dividende saavad mitteresidentid residentidega sarnases olukorras seoses residentidest äriühingute makstud dividendide majandusliku topeltmaksustamise või järjestikuse maksustamise ohuga.¹⁹

45. Nagu komisjon Euroopa Kohtu istungil sisuliselt väitis, tuleb seda arutluskäiku olukordade objektiivse sarnasuse hindamise staadiumis järgida ka käesolevas kohtuasjas. Nimelt, Poola investeerimisfondidele ja kolmandates riikides asuvatele investeerimisfondidele kohaldatava õigusliku raamistiku väidetavat erinevust saab asjakohasemalt arvesse võtta nende üldisest huvist tulenevate põhjuste analüüsimisel, mis võivad maksualast piirangut õigustada.

46. Lõpuks tuleb neljandaks märkida, et käesolevas menetluses ei ole esitatud ühtegi argumenti, mille kohaselt 1974. aasta topeltmaksustamise vältimise lepingu sätete kohaldamine võimaldaks igal juhul Euroopa Kohtu praktika tähenduses neutraliseerida erineva kohtlemise, mis tuleneb ettevõtte tulumaksu seaduse sätetest või kõnealuse lepingu sätetest, millest lähtuvalt vähendatakse kinnipeetava maksu määra.²⁰

47. Järelikult liikmesriigi selliste maksuõigusnormide seisukohalt, nagu ettevõtte tulumaksu seadus, milles on peamise eristamiskriteeriumina lähtutud investeerimisfondide asukohast, millest olenevalt kas peetakse neile Poola äriühingute poolt makstud dividendidelt maks kinni või mitte, on kolmandates riikides asuvad investeerimisfondid objektiivselt sarnases olukorras nendega, mille asukoht on Poola territooriumil.

18 — Eespool viidatud kohtuotsus Santander Asset Management SGIIC jt (punktid 39 ja 41). Nagu Euroopa Kohus leidis selle kohtuotsuse punktis 40, erines selle kohtuotsuse aluseks olnud olukord sellest, mida käsitleti 20. mai 2008. aasta otsuses kohtuasjas C-194/06: Orange European Smallcap Fund (EKL 2008, lk I-3747), mis puudutas maksuõigusnorme, mis seadis eurofondi maksuvabastuse sõltuvusse tingimusest, et kogu fondi kasum jaotatakse osakute omanikele.

19 — Vt eelkõige 18. juuni 2009. aasta otsus kohtuasjas C-303/07: Aberdeen Property Fininvest Alpha (EKL 2009, lk I-5145, punktid 43 ja 44); 19. novembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-540/07: komisjon vs. Itaalia (EKL 2009, lk I-10983, punktid 53 ja 54); 3. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-487/08: komisjon vs. Hispaania (EKL 2010, lk I-4843, punkt 53) ning 20. oktoobri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-284/09: komisjon vs. Saksamaa (EKL 2011, lk I-9879, punkt 58).

20 — Vt selle kohta eriti eespool viidatud kohtuotsused komisjon vs. Itaalia (punkt 39) ja komisjon vs. Saksamaa (punkt 70).

48. Seega jääb veel kontrollida, kas – nagu väitsid Poola, Saksamaa, Hispaania ja Prantsuse valitsus – erinev kohtlemine võib kuuluda EÜ artikli 57 lõikes 1 ette nähtud nn *standstill*-tingimuse kohaldamisalasse või saab seda põhjendada ülekaalukast üldisest huvist tulenevate põhjustega.

2. EÜ artikli 57 lõike 1 kohaldatavus

49. Olgu märgitud, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei viidanud eelotsusetaotluses EÜ artikli 57 lõikele 1 ega ka maininud seda ning et ainuüksi sel samal põhjusel on Euroopa Kohus mõnikord jätnud oma vastustesse lisamata kaalutlused, mis puudutavad kõnealuse sätte tõlgendamist.²¹

50. Siiski tuleb märkida, et EÜ artikli 57 lõiget 1 on Poola valitsus ja komisjon oma kirjalikes seisukohtades käsitlenud ning Euroopa Kohtu istungil toimus viimase palvel selle sätte üle poolte suuline vaidlus.

51. Kuigi allpool esitatud põhjustel leian ma, et EÜ artikli 57 lõiget 1 ei tuleks käesolevas kohtuasjas kohaldada – mistõttu kokku võttes toimus eelotsusetaotluse esitanud kohus õigesti, kui ta ei märkinud seda sätet oma taotluses –, on EÜ artikli 57 lõike 1 kohaldatavust puudutavad kaalutlused minu hinnangul siiski tarvilikud, eriti kuna Euroopa Kohtus toimunud vaidluses kaitsesid mitu valitsust Poola valitsuse eeskujul ja vastupidi komisjoni arvamusele seisukohta, et ettevõtte tulumaksu seadus kuulub kõnealuse artikli kohaldamisalasse, mille tagajärjel võib kõnealuse seadusega kolmandate riikide suhtes ette nähtud kapitali vaba liikumise piirangud jösse jätta.

52. Samas, nagu teada, on EÜ artikli 57 lõike 1 kohaselt lubatud selles loetletud tingimustel ja hoolimata liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel kapitali vaba liikumise piiramise keelust, mis on ette nähtud EÜ artikli 56 lõikes 1, säilitada piirangud, mis 31. detsembril 1993 kehtisid siseriikliku õiguse kohaselt, kui kõnealune kapitali liikumine on seotud „otseinvesteeringutega – kaasa arvatud investeeringud kinnisvarasse –, asutamisega, finantsteenuste osutamisega või väärtpaberite lubamisega kapitaliturgudele”.

53. Liikmesriigi õigusnormid kuuluvad seega EÜ artikli 57 lõike 1 kohaldamisalasse, kui lisaks sellele, et need on kohaldatavad kolmanda riigi suhtes, milles puudub Ameerika Ühendriikide puhul igasugune kahtlus, vastavad need ka kõnealuses artiklis sätestatud ajalisele ja sisulisele kriteeriumile.

54. Mis puudutab esimest kriteeriumi, siis kõik pooled, kes väljendasid kohtuistungil selles küsimuses oma arvamust, peale põhikohtuasja kaebaja, on ühel meelel, et see kriteerium on käesoleval juhul täidetud. Põhikohtuasja kaebajale makstud dividendidelt maksu kinnipidamine tuleneb 15. veebruarist 1992 pärinevast ettevõtte tulumaksu seadusest koostoimes 1974. aasta topeltmaksustamise vältimise lepinguga – ehk õigusaktidest, mis mõlemad on 31. detsembrist 1993 varasemad.

55. Kuigi üldjuhul on siseriikliku kohtu ülesanne liidu õiguses sätestatud kuupäeval kehtinud õigusnormide sisu kindlaks teha²², nagu põhikohtuasja kaebaja ja komisjon oma seisukohtades märkisid, tuleb siiski mainida, et Poola investeerimisfondidele ette nähtud maksuvabastus kehtestati alles 1997. aastal.²³

56. Ma mõõnan, et ettevõtte tulumaksu seaduse selline muudatus ei seadnud kahtluse alla kolmandates riikides asuvatele investeerimisfondidele makstud dividendide maksustamist.

21 — Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Santander Asset Management SGIIC jt (punkt 54).

22 — Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Holböck (punkt 40).

23 — Vt punkt 6 komisjoni kirjalikes seisukohtades, mida ta kordas kohtuistungil. Artikli 6 lõike 1 punkt 10 lisati ettevõtte tulumaksu seadusesse 28. augusti 1997. aasta seadusega.

57. Samas ei ole võimalik väita, et enne 31. detsembril 1993 esines asutamislepingu nende sätete tähenduses, mis reguleerisid kapitali vaba liikumist, „piirang”, mis säilitati pärast seda kuupäeva. Nimelt 31. detsembril 1993 oleks Poola äriühingute poolt välismaistele üksustele makstud dividendidelt kinni peetud kas samasugune maks nagu Poolas asuvatele üksustele makstud dividendidelt või Poola Vabariigi ja asjaomase riigi vahel sõlmitud topeltmaksustamise vältimise lepingu alusel vähendatud määraga maks. Kehtestades Poola äriühingute makstud dividendide erineva maksustamise olenevalt sellest, kas nende saajad asuvad Poolas või mitte, muutis ettevõtte tulumaksu seaduse 1997. aastal tehtud muudatus seega oluliselt 31. detsembril 1993 kehtinud maksustamissüsteemi. Muudatus rajaneb seega kohtupraktika tähenduses²⁴ teistsugusel loogikal kui 31. detsembril 1993 kehtinud varasem õigus, kuna sellega nähti ette Poola üksuste ja välismaiste üksuste erinev kohtlemine, mille sarnast varem ei esinenud, vabastades esimesed kinnipeetavast maksust ja haldusmenetlustest, mis on seotud neile makstud dividendidelt kindlamääralise maksu kinnipidamisega. Minu hinnangul ei saa seda muudatust samastada 31. detsembril 1993 kehtinud siseriiklike õigusnormidega.

58. See järeldus on piisav, et välistada käesolevas kohtuasjas EÜ artikli 57 lõike 1 kohaldamine.

59. Igal juhul leian ma, et vaidlusalused õigusnormid ei vasta EÜ artikli 57 lõikes 1 kehtestatud sisulisele tingimusele, mille kohaselt kõnealune kapitali liikumine peab olema seotud „otseinvesteeringute” või „finantsteenuste osutamisega”.

60. Otseinvesteeringute mõistet ega ka kapitali liikumise mõistet ei ole asutamislepingus määratletud.

61. Seoses sellega on Euroopa Kohus nii EÜ artikli 56 kui ka EÜ artikli 57 tõlgendamisel seni süstemaatiliselt tuginenud määratlustele, mis sisalduvad nõukogu 24. juuni 1988. aasta direktiivi 88/361/EMÜ EMÜ asutamislepingu artikli 67 rakendamise kohta²⁵ I lisas esitatud nomenklatuuris ja selle lisa selgitavates märkustes²⁶.

62. Otseinvesteeringud kuuluvad nomenklatuuri I jakku ja hõlmavad punktis 2 „osalemi[st] uues või olemasolevas ettevõtjates püsivate majandussidemete loomiseks või säilitamiseks”. Selgitavate märkuste kohaselt on otseinvesteeringud „investeeringud, mille eesmärk on luua või säilitada püsivad ja otsesed sidemed kapitali paigutava isiku ja sellise ettevõtja või ettevõtte vahel, kelle käsutusse kapital antakse majandustegevuseks”. Selgitavates märkustes on seoses aktsiaseltsidele kohaldatava nimetatud punktiga 2 samuti täpsustatud, et „otseinvesteeringute kujul [on] osalemisega tegemist juhul, kui [...] omanikule kuuluv aktsiapakk võimaldab [tal] [...] tõhusalt osaleda äriühingu juhtimises või selle kontrollimisel”.

63. Just nende määratluste põhjal eristab Euroopa Kohus kapitali liikumise all nn otseinvesteeringuid, mis tehakse äriühingus aktsiate omamisega osaluse kujul, mis annab võimaluse äriühingu juhtimises ja kontrollimises tõhusalt osaleda, ning nn portfelliinvesteeringuid, mis tähendavad väärtpaberite omandamist kapitaliturul ainsa kavatsusega teha finantspaigutus, soovimata mõjutada ettevõtja juhtimist ja kontrolli.²⁷

64. Kuigi mõlemat liiki investeeringud on kapitali liikumise mõistega hõlmatud, kehtib EÜ artikli 57 lõike 1 kohaselt lubatav erand seevastu ainult „otseinvesteeringute”, sealhulgas nendest tulenevate dividendide maksmise suhtes.²⁸

24 — Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Holböck (punkt 41), 18. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-101/05: A (EKL 2007, lk I-11531, punkt 49) ja 11. veebruari 2010. aasta otsus kohtuasjas C-541/08: Fokus Invest (EKL 2010, lk I-1025, punkt 42).

25 — EÜT L 178, lk 5; ELT eriväljaanne 10/01, lk 10. Nimetatud artikkel 67 tunnistati Amsterdami lepinguga kehtetuks.

26 — Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Holböck (punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 — Vt selle kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Orange European Smallcap Fund (punktid 98–102) ja Glaxo Wellcome (punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika); vt samuti 10. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-212/09: komisjon vs. Portugal (EKL 2011, lk I-10889, punkt 47).

28 — Vt eelkõige eespool viidatud 13. novembri 2012. aasta kohtuotsus Test Claimants in the FII Group Litigation (punkt 103 ja seal viidatud kohtupraktika).

65. Võib püüda tõmmata üldise eraldusjoone nende kahe investeringute liigi vahele, seda eriti õiguskindluse huvides.

66. Niisugune tegevus oleks siiski kasutu, kuna see sõltub suuresti iga juhtumi konkreetsetest asjaoludest.

67. Põhikohtuasjas vastab tõele, et ettevõtte tulumaksu seadus on vahet tegemata kohaldatav Poola äriühingute makstavatele dividendidele, olenemata sellest, milline on osaluse ulatus nendes äriühingutes.²⁹ Siiski on selge, et kõne all on ainult selle tulu maksustamine, mis saadakse osaluselt, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus ise kirjeldab üksnes portfelliinvesteringuid kajastavana.

68. Seega ei saa põhikohtuasjas EÜ artikli 57 lõikele 1 tugineda.

69. Seda hinnangut ei lükka ümber kaks täiendavat argumenti, mis Poola valitsus esitas Euroopa Kohtu istungil ja mis puudutavad esiteks mõiste „otseinvesteeringud” laiemat tähendust, millest Euroopa Kohus lähtus kohtuotsuse VBV – Vorsorgekasse³⁰ punktis 21, ning teiseks asjaolu, et põhikohtuasjas käsitletav kapitali liikumine on juhul, kui ei ole tegemist „otseinvesteeringutega”, seotud „finantsteenuste osutamisega”, mida on EÜ artikli 57 lõikes 1 samuti nimetatud.

70. Esimese punkti osas tuleb märkida, et eespool viidatud kohtuotsus VBV – Vorsorgekasse, milles käsitleti ainult ELTL artikli 63 (endine EÜ artikkel 56) tõlgendamist, puudutas siseriiklike õigusnorme, millega piirati liikmesriigi kodaniku poolt sellise lepingulise fondi osakute omandamist, mis asus teises liikmesriigis, mitte nagu põhikohtuasjas, liikmesriigi äriühingu poolt mitteresidentist investeerimisfondile makstud dividendide maksustamist. Vastab tõele, et Euroopa Kohus leidis nimetatud otsuse punktis 21, et niisugune omandamine kujutab endast „otseinvesteeringut” ja järelikult kapitali liikumist ELTL artikli 63 tähenduses. Euroopa Kohus viitas siiski – tuleb tunnistada, et mitte päris üheselt – direktiivi 88/361 I lisa nomenklatuuri IV jaole „Tehingud ühisinvesteeringu osakutega”, mitte selle I jaole, mis on seotud „otseinvesteeringutega”, ning kahe varasema kohtuotsuse³¹ punktidele, milles omakorda oli tõlgendatud kõnealust I jagu ja meenutatud, et otseinvesteeringut iseloomustab võimalus tõhusalt osaleda äriühingu juhtimises ja kontrollimisel.

71. Seega näib, et Euroopa Kohtu tahe eespool viidatud kohtuotsuse VBV – Vorsorgekasse punktis 21 oli mitte eristada otseinvesteeringuid portfelliinvesteeringutest ega laiendada esimese mõiste ulatust, vaid kõige enam üksnes täpsustada, et lepingulise fondi osakute omandamine kujutab endast investeeringut, mis kuulub mõiste „kapitali liikumine” alla ELTL artikli 63 ja direktiivi 88/361 I lisa nomenklatuuri tähenduses.

72. Lisaks, kuigi ELTL artikli 63 väga ulatusliku kohaldamisala tõttu võib lubada selle artikli kohaldamisalasse kuuluva kapitali liikumise erinevaid liike tähistavate terminite kasutamisel teatud „ebamäärasust”, ei saa seda seevastu lubada ELTL artikli 64 lõikes 1 (varem EÜ artikli 57 lõige 1) loetletud „otseinvesteeringute” puhul, kuivõrd seda sätet kui erandit liidu õiguses ette nähtud vabaduste korrast, mis pealegi on eriti lai, tuleb tõlgendada kitsalt.³²

29 — Meenutuseks olgu märgitud, et eespool viidatud kohtuotsuses Holböck tunnistas Euroopa Kohus, et EÜ artikli 57 lõige 1 võib hõlmata kapitali vaba liikumise piiranguid, mis sisalduvad õigusnormides, mis on liikmesriikide ja kolmandate riikide suhtes kohaldatavad vahet tegemata ja mis reguleerivad dividendide maksmist. Selle kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasi puudutas siiski asjaomases äriühingus aktsionäri osalust, mis võimaldab viimasel tõhusalt osaleda äriühingu juhtimises või kontrollimisel.

30 — 7. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-39/11: VBV – Vorsorgekasse.

31 — Ehk 4. juuni 2002. aasta otsuse kohtuasjas C-483/99: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 2002, lk I-4781) punkt 37 ja sama kuupäeva otsuse kohtuasjas C-503/99: komisjon vs. Belgia (EKL 2002, lk I-4809) punkt 38, mis on sõnastatud samamoodi – esimesed nn *golden shares* kohtuotsused.

32 — Vt sellega seoses punkt 51 minu ettepanekus kohtuasjas C-181/12: Welte, milles otsus tehti 17. oktoobril 2013.

73. Poola valitsuse teine argument seisneb väites, et kui seda ei käsitata seotuna „otseinvesteeringutega”, on ettevõtte tulumaksu seadusega ette nähtud piirangu esemeks olev kapitali liikumine seotud „finantsteenuste osutamisega” ehk teenustega, mida investeerimisfond osutab oma osakute omanikele.

74. Olgu kõigepealt märgitud, et ei asutamislepingus, kohtupraktikas ega ka direktiivi 88/361 I lisa nomenklatuuris ei ole määratletud mõistet „finantsteenuste osutamine”, kuivõrd direktiivi selgitavates märkustes on piiratud teatud hulga finantstehingute loetlemisega, milleks on näiteks seoses arveldus- ja hoiukontodega tehtavad tehingud, finantslaenu ja -krediit, kindlustuslepingute täitmisega seotud ülekanded, ning direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate „finantseerimisasutuste” nimetamisega, milleks on näiteks pangad, kindlustusseltsid, investeerimisühingud ja teised sellised asutused. Minu hinnangul on siiski õige eeldada, et need teenused puudutavad neid teenuseid, mida kõnealused asutused oma klientidele osutavad.

75. Edasi, arvestades EÜ artikli 57 lõike 1 sõnastust, hõlmab selle sätte kohaldamisala ainult olukordi, mis on käsitatavad kapitali vaba liikumisena seoses finantsteenuste osutamisega, mitte vastupidi finantsteenuste osutamise seoses kapitali liikumisega. Seetõttu leian ma, et EÜ artikli 57 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvate siseriiklike meetmete ese puudutab peamiselt kapitali liikumist, mitte finantsteenuste osutamist. Kui see ei oleks nii, kuuluksid need meetmed EÜ asutamislepingu nende sätete kohaldamisalasse, mis reguleerivad teenuste osutamise vabadust. Meenutagem, et need sätted ei hõlma aga suhteid kolmandate riikidega.

76. Lõpuks tuleb kindlaks teha, millist laadi side peab olema asjaomase kapitali liikumise ja finantsteenuste osutamise vahel – mis on kahtlemata kõige tundlikum küsimus. Kas kapitali liikumise mis tahes piirang, mis kehtib kolmandate riikide suhtes ja on seotud finantsteenuste osutamisega, tuleb arvata EÜ artikli 57 lõike 1 sisulisse kohaldamisalasse, mille tagajärjel hõlmataks sellega peaaegu kõik finantstehingud, või tuleb seda sätet tõlgendada kitsamalt?

77. Viimane variant on minu hinnangul eelistatav kahel põhjusel. Esiteks on EÜ artikli 57 lõike 1 sõnastuses viidatud kapitali liikumisele, kui see toimub „seoses”³³ finantsteenuste osutamisega ehk kui see toob kaasa finantsteenuste osutamise. Teiseks võimaldab EÜ artikli 57 lõikes 1 sisalduva erandi kitsas tõlgendamine samuti säilitada EÜ artiklis 56 sätestatud *erga omnes* vabaduse kasuliku mõju.

78. Käesoleval juhul tuleb meenutada, et ettevõtte tulumaksu seaduse ese puudutab kolmandates riikides asuvate investeerimisfondide saadud dividendide maksustamist, ilma et niisuguse fondi osakute omanike ja fondi vahelisel suhtel oleks sellega seoses mingitki mõju maksubaasile või -määrale. Seega ei puuduta siseriiklik meede kapitali liikumist, mis on seotud investeerimisfondi poolt oma osakute omanikele finantsteenuste osutamisega, olenemata sellest, kas viimased asuvad liikmesriigi või mõne kolmanda riigi territooriumil. Pealegi, kolmanda riigi investeerimisfondi osalus liikmesriigi äriühingute osa- või aktsiakapitalis ei too iseenesest kaasa finantsteenuste osutamist.

79. Ma leian seega, et asjaomane kapitali liikumine ehk investeerimisfondi poolt osaluse omandamine nende Poola äriühingute osa- või aktsiakapitalis, kes on talle maksnud dividende, mida maksustatakse ettevõtte tulumaksu seaduse kohaselt, ei ole finantsteenuste osutamisega seoses olev EÜ artikli 57 lõike 1 tähenduses.

80. Seetõttu erinevalt sellest, mida kinnitas Poola valitsus oma seisukohtades Euroopa Kohtus, leian ma, et niisugune kapitali vaba liikumise piirang, nagu kõne all põhikohtuasjas, ei kuulu EÜ artikli 57 lõike 1 kohaldamisalasse.

33 — Kuigi selle artikli teatud keeleversioonid, näiteks saksa- ja poolakeelne versioon, tunduvad pigem neutraalsed, näivad hispaania- (*supongan*), inglise- (*involving*), itaalia- (*implichino*) ja portugali keelne (*envolva*) versioon kinnitavat teatud põhjuslikku seost kõnealuse kapitali liikumise ja finantsteenuste osutamise vahel. Nn neutraalsed versioonid ei välista samas mingil juhul EÜ artikli 57 lõike 1 kitsast tõlgendamist vajaduse tõttu säilitada EÜ artiklis 56 sätestatud vabaduse kasulik mõju.

81. Selles staadiumis on jäänud veel kontrollida, kas kõnealust piirangut saab põhjendada ülekaaluka üldise huviga.

3. Piirangu põhjendus

82. Käesolevas kohtuasjas seisukohti esitanud valitsused esitasid hulga põhjuseid, miks nende hinnangul on ettevõtte tulumaksu seaduses sisalduv piirang põhjendatud ja mille hulka kuulub eelkõige vajadus tagada maksukontrolli tõhusus, mille eest kostab ka komisjon. Peale selle väidavad samad valitsused, et erineva kohtlemise juurde võib jääda ka vajaduse tõttu säilitada maksusüsteemi ühtsus ja tagada maksustamispädevuse tasakaalustatud jaotus. Saksamaa valitsus lisab, et maksutulu tagamisega võib kolmandate riikide suhtes kehtestatud piirangut õiguspäraselt põhjendada.

83. Minu hinnangul ei ole vältimatult vajalik neid põhjendusi kordamööda analüüsida, kuna neist esimene võib minu meelest olla vaidlusaluse piirangu põhjendamiseks piisav. Seega analüüsin ma peamiselt põhjendust, mis puudutab vajadust tagada maksukontrolli tõhusus, ning ülejäänud põhjuste kohta, mis pealegi on tunduvalt vähem veenvad, esitan ma üksnes täiendava seisukoha.

a) Vajadus tagada maksukontrolli tõhusus

84. Käesolevas kohtumenetluses osalenud valitsused väidavad, et kui vaidlusalune piirang puuduks, ei oleks siseriiklikul maksuhalduril võimalik Ühendriikide pädevate asutuste käest kontrollida, kas selles riigis asuv investeerimisfond tegutseb samaväärsetel tingimustel nagu need, mis on kehtestatud Poola investeerimisfondide seaduses, millele viitab ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 6 lõike 1 punkt 10 ja millega on üle võetud direktiiv 85/611. Vajadusega tagada maksukontrolli tõhusus, mille üle puudub vaidlus, et see kujutab endast ülekaalukat üldist huvi,³⁴ on seega põhjendatud keeldumine andmast vaidlusalust maksuvabastust Ühendriikides asuvale investeerimisfondile, kuivõrd Poola Vabariigi ja Ameerika Ühendriikide vahel sõlmitud maksustamise lepingutest ei ole nõutava teabe saamisel mingit abi.

85. Komisjon nõustub sisuliselt selle seisukohaga. Ta leiab nimelt, et ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 6 lõike 1 punktid 10 ja 10a võib jõusse jätta, kuna sellise õigusliku instrumendi puudumise tõttu, mis võimaldaks Poola maksuhalduril ja eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida Ameerika investeerimisfondi esitatud tõendeid ja andmeid, et hinnata, kas see fond on oma laadilt sarnane Poolas, liidus või EMP-s asuvate investeerimisfondidega, ei ole võimalik esimest viimastega võrdsena käsitada.

86. Ma olen sisuliselt nende argumentidega peaaegu täielikult nõus.

87. Tõsi küll, nagu Poola valitsus Euroopa Kohtu istungil tunnistas, on kolmandate riikide investeerimisfondide puhul igal juhul välistatud kinnipeetavast maksust vabastamine, mis on ettevõtte tulumaksu seaduses ette nähtud, isegi kui nad võivad vastata maksuvabastuse saamiseks nõutavatele tingimustele.

88. Mis puudutab liidu liikmesriikide vahelisi suhteid, siis on Euroopa Kohus juba leidnud, et *a priori* ei saa välistada, et maksumaksja on võimeline esitama asjakohased tõendid, mis võimaldavad maksustava liikmesriigi maksuhalduritel selgelt ja täpselt kontrollida, et ta ei püüa maksude tasumist vältida ega sellest kõrvale hoida.³⁵

34 — Vt eelkõige 6. oktoobri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-493/09: komisjon vs. Portugal (EKL 2011, lk I-9247, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 — Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus A (punkt 59) ja eespool viidatud 6. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal (punkt 46).

89. Liidus ei saa seega liikmesriigi absoluutne keeldumine teha mitteresidendist maksumaksjale maksusoodustust, keelates tal esitada töendeid selle kohta, et ta võib vastata sellise soodustuse saamiseks nõutavatele tingimustele, üldjuhul olla põhjendatud vajadusega tagada maksukontrolli tõhusus, kuivõrd niisugune keeldumine on ebaproportsionaalne.³⁶

90. Seda kohtupraktikat, mis käsitleb liikumisvabaduste teostamise piiramist liidus, ei saa siiski täielikult ja automaatselt üle kanda suhetele kolmandate riikidega, kuna Euroopa Kohus leiab, et kapitali vaba liikumise õiguse kasutamine seoses kolmandate riikide ja sealhulgas EMP lepinguga seotud riikidega kuulub teistsugusesse õiguslikku konteksti.³⁷

91. Õigusliku konteksti erinevuse rõhutamiseks viitab Euroopa Kohus üldjuhul asjaolule, et kui liidus on liikmesriikide pädevate asutuste käsutuses vastastikuse abistamise mehhanismid ehk direktiiv 77/799/EMÜ³⁸, mis võimaldab neil muu hulgas mitteresidendist maksumaksjate esitatud teavet kontrollida, et maksumussumma õigesti kindlaks määrata, siis need mehhanismid ei laiene sellistena kolmandatele riikidele, vaid nende riikide pädevate asutustega tehtava koostöö raamistik sõltub mitmevõi kahepoolsetest kokkulepetest.³⁹

92. Oma kirjalikes seisukohtades tegi komisjon ettepaneku järgida seda kohtupraktika suunda, väites sisuliselt, et kuna käesoleval juhul ei võimalda eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ja komisjoni enda analüüsi kohaselt ei 1974. aasta topeltmaksustamise vältimise lepingu sätteid (artikkel 23)⁴⁰ ega Majandusliku Koostöö ja Arenguorganisatsiooni (OECD) ja Euroopa Nõukogu Strasbourg'is 25. jaanuaril 1988 alla kirjutatud konventsiooni vastastikuse haldusabi kohta maksuküsimustes⁴¹ – mille osaline Ameerika Ühendriigid on⁴² – sätteid (artikkel 4) saada investeerimisfondide asutamise ja toimimise kohta vajalikku teavet, mida nõuab ettevõtte tulumaksu seadus maksuvabastuse saamiseks, siis on see järeldus vaidlusaluse erineva kohtlemise põhjendamiseks piisav.

93. Seda liiki arutluskäik ei ole minu hinnangul siiski käesolevas kohtuasjas asjakohane, nagu lõpuks ka komisjon kohtuistungil tunnistas.

94. Ühelt poolt liidus kehtestatud koostöö ja teiselt poolt kolmandate riikidega esinevate suhete õigusliku konteksti erinevus ei ole nimelt käesoleval juhul maksustamise valdkonnas tehtava koostöö mehhanismide tasandil, kuna nagu Poola Vabariigi ja Ameerika Ühendriikide vahel sõlmitud lepingu sätetes, ei ole ka direktiivis 77/799 ette nähtud liikmesriikide maksuhaldurite vahel sellise teabe vahetamise mehhanismi, mis käsitleb investeerimisfondide tegevusloa saamise, kontrollimise ja toimimise tingimusi. Teisisõnu, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus õigesti rõhutas, jääb seda liiki teave, mis on ettevõtte tulumaksu seaduse kohaselt vaidlusaluse maksuvabastuse saamiseks nõutav, väljapoole direktiivis 77/799 sätestatud teabevahetuse mehhanismi kohaldamisala.

95. Seevastu põhineb õigusliku konteksti erinevus minu hinnangul peamiselt korral, mis on kehtestatud direktiiviga 85/611, mis kolmandaid riike ei hõlma.

36 — Vt selle kohta eelkõige eespool viidatud 6. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal (punkt 46).

37 — Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused A (punkt 60) ning Haribo Lakritzen Hans Riegel ja Österreichische Salinen (punkt 65).

38 — Nõukogu 19. detsembri 1977. aasta direktiiv liikmesriikide pädevate asutuste vastastikuse abi kohta otsese maksustamise ja kindlustusmaksete maksustamise valdkonnas (EÜT L 336, lk 15; ELT eriväljaanne 09/01, lk 63), muudetud nõukogu 16. novembri 2004. aasta direktiiviga 2004/106/EÜ (ELT L 359, lk 30) (edaspidi „direktiiv 77/799“), redaktsioonis, mis kehtis põhikohtuasjas vaidluse all olevate maksustamisaastate ajal.

39 — Vt selle kohta eelkõige eespool viidatud eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Itaalia (punktid 70 ja 71) ning eespool viidatud kohtuotsus Haribo Lakritzen Hans Riegel ja Österreichische Salinen (punktid 66 ja 67).

40 — Selle lepingu artiklis 23 on nimelt sätestatud, et pädevad asutused vahetavad teavet, mis on vajalik nimetatud lepingu sätete rakendamiseks või pettuste ärahoidmiseks või ka nende põhisätete rakendamiseks, mis puudutavad selle lepingu kohaldamisalasse kuuluvaid makse, tingimused, et teabe laad võimaldab seda kasutada kummagi lepinguosalise riigi õiguse ja halduspraktika kohaselt seoses selle riigi enda maksudega.

41 — Konventsioon jõustus 1. aprillil 1995. Selle artiklis 4 on märgitud, et konventsiooni osalised vahetavad teavet, mis on asjakohane eelkõige maksumussummade kindlaksmääramisel, maksude kogumisel, maksunõuete sissenõudmisel või sellega seotud täitmismeetmete rakendamisel. Konventsiooni tekst on kättesaadav veebilehel <http://conventions.coe.int>.

42 — Ameerika Ühendriigid kirjutasid sellele konventsioonile alla 26. augustil 1989 ja ratifitseerisid selle 13. veebruaril 1991.

96. Nimelt, nagu direktiivi põhjenduses 4 on märgitud, kehtestati selles õigusaktis ühised miinimumreeglid liikmesriikides asuvatele eurofondidele tegevusloa (mis kehtib kõigis neis riikides) andmise, nende järelevalve, struktuuri, tegevuse ja teabe kohta, mida need fondid peavad avaldama. Eurofondidele ei või tegevusloa anda, kui fondivalitseja (kui fond on asutatud lepinguõiguse alusel) või investeerimisühing (kui fond on asutatud põhikirja alusel) ei vasta nimetatud direktiivi III ja IV jaos – mis käsitlevad sellel tegevusalal tegutsema asumist ja tegutsemist – määratletud eeltingimustele. Eurofondide üle teostatava järelevalve kohta on direktiivi 85/611 IX jaos ette nähtud, et liikmesriikide pädevad asutused, kellele peavad olema antud kõik järelevalve teostamiseks vajalikud volitused, teevad oma ülesannete täitmisel omavahel tihedat koostööd, ning sellega on neile pandud kohustus edastada üksteisele kogu nõutav teave. Direktiivis on samuti märgitud, et teabevahetust reguleerivad sätted ei takista teatud tingimustel ei liikmesriigis ega liikmesriikide vahel teabe edastamist pädevatelt asutustelt asutustele, kellele on antud avalikes huvides olev ülesanne teostada finantsasutuste ja -turgude üle järelevalvet, eurofondide ja viimase tegevusele kaasaaitavate äriühingute likvideerimise, pankroti või muude sarnaste menetlustega seotud organitele ning isikutele, kes seadusest tulenevalt vastutavad finantseerimisasutuste kontrollimise eest. Lisaks on direktiivi 85/611 artiklis 50a sätestatud tingimustel ette nähtud pädevate asutuste kiire hoiatamise mehhanism, mis on seotud vähemalt mis tahes teo või otsusega, mis võib endast kujutada niisuguste õigus- või haldusnormide olulist rikkumist, mis puudutavad eurofondidele või nende tegevusele kaasaaitavatele ettevõtjatele tegevusloa andmist või tegevust reguleerivaid tingimusi või eurofondi või viimase tegevusele kaasaaitava ettevõtja tegevuse jätkumise ohustamist või raamatupidamisaruannete kinnitamata jätmiseni või märkustega kinnitamiseni viimist.

97. Isegi kui eeldada, et kolmandas riigis asuv investeerimisfond võiks esitada teatud hulga teavet, mis võimaldaks liikmesriigi ametivõimudel tuvastada, et nimetatud fondi reguleerivad sarnased normid nagu need, mis kehtivad viimati nimetatud liikmesriigi territooriumil ning millega võetakse üle direktiivi 85/611 sätted, ei saa kõnealused ametivõimud – liidus kohaldatava raamistikuga analoogse ühise raamistiku puudumisel – veenduda neile edastatud teabe tõele vastavuses kõnealuse kolmanda riigi pädevate ametivõimude poole pöördumise teel ega viimastelt saada teavet võimalike muudatuste kohta investeerimisfondi õiguslikus seisundis või tegevuses. See on seda enam oluline, et liidus on direktiivi 85/611 artikli 1 lõikega 5 tagatud selle akti sätetega reguleeritud eurofondide õigusliku seisundi püsivus, sest liikmesriikidelt nõutakse, et nad keelaksid nimetatud fondidel muuta end niisugusteks fondideks, mille suhtes see direktiiv ei kehti, mis ei ole aga kuidagi tagatud kolmandates riikides.

98. Neil asjaoludel ja arvestades vaidlusaluse maksuvabastuse tegemiseks ettevõtte tulumaksu seaduses ette nähtud kriteeriume, on minu arvates õiguspärane keelduda niisugusest maksuvabastusest kolmandas riigis asuva investeerimisfondi puhul, kuna puudub mis tahes niisugune kohustus vahetada teavet selle riigi pädevate ametivõimudega, mis oleks analoogne kohustusega, nagu see kehtib suhtes liidu liikmesriikide ja EMP lepingu pooleks olevate riikide vahel, kelle suhtes kehtivad direktiivi 85/611 sätted.

99. Seda järeldust ei sea minu hinnangul kahtluse alla asjaolu, et alles alates 1. jaanuarist 2011, mil ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 6 lõikesse 1 lisati punkt 10a, laiendas Poola seadusandja komisjoni alustatud rikkumise tuvastamise menetluse tulemusel vaidlusaluse maksuvabastuse üheselt eurofondidele, mis asuvad liidu liikmesriigi või EMP lepingu pooleks oleva riigi territooriumil, ega asjaolu, et direktiivis 85/611 puuduvad sätted võimaluse kohta vahetada teavet selle direktiivi tähenduses pädevate ametiasutuste ning liikmesriigi maksuhalduri vahel.

100. Mis puudutab esimest punkti, siis piisab, kui märkida, et kui enne ettevõtte tulumaksu seaduse muutmist võis erinev süsteem, mida kohaldati liidu liikmesriigi või EMP lepingu osalise riigi territooriumil asuvatele eurofondidele, õiguspäraselt – nagu seda leidis ka komisjon – olla vastuolus EÜ asutamislepingus sätestatud kapitali vaba liikumisega, siis minu hinnangul ei saa sellist järeldust

laiendada kolmandates riikides asuvate investeerimisfondide erinevale kohtlemisele just seetõttu, et nende riikide pädevatel ametivõimudel puudub teabe vahetamise kohustus, mis on analoogne kohustustega, mis on pandud liikmesriikide ja EMP lepingu osaliste riikide asutustele, kelle suhtes kehtivad direktiivi 85/611 sätted.

101. Teisisõnu asjaolu, et maksukontrolli tõhususe tagamise vajadusega ei saa niisugust piirangut, nagu ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 6 lõike 1 punktis 10, põhjendada liikmesriikide ja EMP lepingu pooleks olevate riikide suhtes, ei tähenda aga, et seda piirangut ei võiks kasutada kolmandas riigis asuva investeerimisfondi suhtes.

102. Samuti, mis puudutab teist punkti, siis asjaolu, et direktiivis 85/611 puuduvad mis tahes sätted teabe vahetamise kohta eurofondide järelevalve osas direktiivi 85/611 tähenduses pädevate ametiasutuste ning liikmesriikide maksuhalduri vahel, ei tähenda, et isegi liidus ei võiks piisavat teavet edastada viimati nimetatud maksuhaldurile, selleks et oleks sarnaselt vaidlusaluse maksuvabastusega võimalik saada isiklik maksusoodustus.

103. Niisuguse maksusoodustuse andmiseks ja eeldusel, et liikmesriigi maksuhalduril ei ole otse võimalik saada või kontrollida teavet, mis talle edastati niisuguste siseriiklike normide alusel, millega võeti üle direktiiv 85/611, võib kõnealune maksuhaldur rahulduda sellega, et vastava liikmesriigi pädevad ametivõimud direktiivi 85/611 tähenduses kinnitavad eurofondide edastatud teabe tõlevastavust vajaduse korral pärast seda, kui viimati nimetatud ametivõimud on kontrollinud või saanud teatud teavet teiste liikmesriikide või EMP lepingu pooleks olevate riikide vastavatel ametivõimudelt. Seevastu puudub niisugune võimalus suhtes kolmandate riikidega.

104. Lõpuks asjaolu, et eespool viidatud kohtuotsuses Santander Asset Management SGIIC jt lükkas Euroopa Kohus tagasi põhjenduse, mis puudutas vajadust tagada maksukontrolli tõhusus Prantsuse maksuõigusnormide puhul muu hulgas suhtes kolmandate riikidega, ei muuda kuidagi käesolevas ettepanekus väljapakutud suunda. Selles osas piisab, kui meenutada, et põhjenduse tagasilükkamine oli tingitud asjaolust, et Prantsuse valitsus ei olnud esitanud andmeid, millest oleks nähtunud, millistel kaalutlustel pidi selle eesmärgiga olema põhjendatud mitteresidendist eurofonde puudutat maksustamine.⁴³

105. Neil asjaoludel ja arvestades õiguslikku konteksti, mis on liikmesriikide ja EMP lepingu pooleks olevate riikide vahelistes suhtes erinev võrreldes suhetega kolmandate riikidega, leian ma, et asjaomane liikmesriik võib tugineda vajadusele säilitada maksukontrolli tõhusus, selleks et põhjendada ettevõtte tulumaksu seadusest tulenevat erinevat kohtlemist kolmandas riigis asuvale investeerimisfondile makstavate dividendide maksustamisel.

106. Seega teen ma ettepaneku vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtu teisele küsimusele, et EÜ artiklitega 56 ja 58 ei ole vastuolus liikmesriigi selliste maksuõigusnormide kohaldamine, mis on kõne all põhikohtuasjas ja mille kohaselt ei või maksust vabastada dividende, mis selles liikmesriigis asuvad äriühingud on maksnud kolmandas riigis asuvale investeerimisfondile, kuna kõnealuse liikmesriigi asutustel ei ole võimalik kontrollida investeerimisfondi edastatavaid andmeid eelkõige tema tegevusloa ja toimimise kohta, kuivõrd puuduvad liidus ja EMP-s kehtivaga analoogne õiguslik raamistik ja halduskoostöö.

107. Seda ettepanekut silmas pidades ja nagu ma juba rõhutasin, ei ole käesolevas menetluses osalenud valitsuste ülejäänud põhjendusi tingimata vaja analüüsida. Üksnes juhuks, kui Euroopa Kohus ei järgi tehtud ettepanekut, käsitlen ma lühidalt ka muid põhjendusi.

43 — Vt eespool viidatud kohtuotsus Santander Asset Management SGIIC jt (punkt 54).

b) Maksusüsteemi ühtsuse säilitamine

108. Poola valitsuse arvates on kõnealune maksuvabastus tihedalt seotud investeerimisfondide poolt osanikele tehtavate väljamaksete maksustamisega. Maksusüsteemi ühtsus saavutatakse sellega, et tagatakse konkreetse maksukohustuslase tulu tegelik (reaalne) ühtne maksustamine, sõltumata liikmesriigist, kus tulu saadi, ning mille käigus võetakse arvesse teistes liikmesriikides tasutud maksu summat.

109. Saksamaa valitsus lisab sisuliselt, et kolmandaid riike hõlmavate olukordade puhul, nimelt kui see puudutab investeerimisfonde, tuleb maksuühtsuse mõistet laiendada ning hinnata kõiki maksustamise erinevaid staadiume, eeldades et dividendid makstakse välisriigis asuvatele osakute omanikele. Selline lähenemisviis täiendab eesmärki säilitada maksustamispädevuse jaotus ning on põhjendatud seda enam, et põhikohtuasjas kõne all oleva siseriikliku süsteemi eesmärk on võrdsustada nendesse fondidesse tehtud investeeringud otseinvesteeringutega. See, kui ühtsuse mõistet laiendatakse nii, et erinevaid maksukohustuslasi puudutav maksustamine oleks arvesse võetud tervikuna, kuid laiendamist piiratakse üksnes kolmandate riikide juhuga, võimaldab välistada kõnealuse põhjenduse liiga laia kasutamise.

110. Need argumendid, mis on sisuliselt analoogsed Prantsuse valitsuse esitatutega ja mille Euroopa Kohus lükkas tagasi kohtuasjas, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus Santander Asset Management SGIIC jt, tuleb minu arvates sama moodi tagasi lükata.

111. Tänapäevaks väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et selleks et maksusüsteemi ühtsuse säilitamisega saaks põhjendada kapitali liikumise vabaduse piirangut, peab igal juhul olema tõendatud otsene seos kõnealuse maksusoodustuse ja konkreetse soodustust tasakaalustava maksu vahel, kusjuures selle seose otsust laadi tuleb hinnata, lähtudes asjassepuutuvate õigusnormide eesmärgist.⁴⁴

112. Samuti nagu see ei olnud nii eespool viidatud kohtuotsuse Santander Asset Management SGIIC jt käsitletud Prantsuse maksuõigusnormide puhul, ei tulene ettevõtte tulumaksu seadusest, et dividendidelt kinnipeetavast maksust vabastamine sõltuks tingimusest, et investeerimisfond jaotaks saadud dividendid edasi ja et nende maksustamine nimetatud investeerimisfondi osakute omanike tasandil võimaldaks tasakaalustada maksuvabastust kinnipeetavast maksust.⁴⁵

113. Lisaks ma ei mõista, millisel objektiivsel põhjusel peaks nimetatud tõlgendus olema pehmenetatud või kahtluse alla seatud suhetes kolmandate riikidega, nagu väidab Saksamaa valitsus. Pealegi põhineb see väide tõendamata eeldusel, et kolmanda riigi investeerimisfondi osakute omanikud asuvad samuti selles riigis või vähemalt väljaspool riigi territooriumi, ning tähendab seda, et liikmesriigi niisuguste maksuõigusnormide ühtsus on sõltumata nende taotletavast eesmärgist kõigil juhtudel allutatud selle maksusüsteemi kontrollimisele, mida kohaldatakse nimetatud osakute omanikele riigis, kus nad on maksuresidendid. Niisugusest seisukohast toovad aga need argumendid endaga kaasa selle, et moonutatakse liikmesriigi maksusüsteemi ühtsuse põhjenduse kontrollimist, kuna kontrollimine tuleb üldjuhul läbi viia ühe ja sama maksusüsteemi suhtes.

114. Järelikult ma leian, et asjaomane liikmesriik ei saa tugineda üldise huvi eesmärgile, mis tuleneb vajadusest säilitada oma maksusüsteemi ühtsus.

44 — Vt eespool viidatud kohtuotsus Santander Asset Management SGIIC jt (punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

45 — Vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Santander Asset Management SGIIC jt (punkt 52). Vt selle kohta samuti eespool viidatud 6. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal (punktid 37–39).

c) Maksustamispädevuse tasakaalustatud jaotus ja maksutulu tagamine

115. Vaid Saksamaa valitsus viitas vajadusele säilitada Poola Vabariigi ja Ameerika Ühendriikide vahel maksustamispädevuse jaotus ning tagada maksutulu kui asjaolud, millega põhjendada kõnealust piirangut ning mida tuleb minu arvates analüüsida koos, kuna need on läbivad Saksamaa valitsuse argumentides.

116. Isegi kui Saksamaa valitsuse arutluskäik ühtib sisuliselt kaalutlustega, mis suhetes liidus ning nendes suhetes, mis on liikmesriikidel kolmandate riikidega, puudutavad õigusliku konteksti erinevust, mida ma maksukontrolli tõhususe tagamise vajadusega seotud põhjenduse analüüsimisel juba käsitlesin, siis leiab Saksamaa valitsus üldisemalt, et kapitali liikumise osas kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest saavad asjaomased isikud tugineda siseturu eeskirjadele üksnes juhul, kui turgude vastastikune avamine on tagatud rahvusvahelises lepingus, kuna liikmesriigi maksusuveräänsuse piirang kapitali vaba liikumise teel toob automaatselt kaasa maksuobjekti üleviimise kolmandatesse riikidesse.

117. Saksamaa valitsus lisab, et kolmandate riikidega seotud olukorras ei ole kohaldatavad argumendid, mille Euroopa Kohus esitas liidusiseste olukordade puhul, nimelt et kuna liikmesriik otsustas mitte maksustada seda liiki tulu tema territooriumil asuvate, dividende saanud äriühingute puhul, siis ei saa tugineda vajadusele tagada maksustamispädevuse tasakaalustatud jaotus liikmesriikide vahel, selleks et põhjendada teises liikmesriigis asuvate, dividende saanud äriühingute maksustamist, või et Poola Vabariik ei peaks loobuma oma õigusest maksustada tema territooriumil aset leidnud majandustegevusest saadud tulu asjaolu tõttu, et residendist äriühingute makstavaid dividende on juba maksustatud kui tulu, mille on saanud dividende maksnud äriühingud.

118. Selles tähenduses kinnitab Saksamaa valitsus samuti, et siseriikliku maksutulu säilitamine tuleb lugeda eraldiseisvaks põhjenduseks kolmandate riikide puhul. Siseturu eesmärk on nimelt tagada ressursside efektiivne jaotumine liidus ning järelikult keelata piiriüleste olukordade spetsiifiline maksustamine võrreldes riigisiseste olukordadega, selleks et säilitada neutraalne maksustamine viidatud turul. Kolmandad riigid, kes ei ole selle turu osa, ei ole seega erinevalt liikmesriikidest kohustatud nõustuma maksutulu vastava kaotusega. Seetõttu ei tohi kapitali vaba liikumine sundida liikmesriike loobuma maksutulust kolmandate riikide kasuks. Lisaks puudub suhetes kolmandate riikidega ka institutsiooniline vastukaal, milleks on õigusaktide ühtlustamine (ELTL artiklid 114 ja 115) ja mis võib aidata siseturul kooskõlastada erinevate liikmesriikide maksualaseid huve turul tegutsevate ettevõtjate huvidega.

119. See seisukoht ei veena mind.

120. Esiteks mis puudutab seda, et nimetatud argumentatsiooniga üldiselt püütakse kapitali kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest vaba liikumine allutada vastastikuse tingimuse nõudele, siis tuleb tõdeda, et EÜ asutamislepingus (ning nüüd EL toimimise leping) ei ole sellist nõuet ette nähtud. Euroopa Kohus on seda järeldust otseselt ja üldsõnaliselt meenutanud eespool viidatud kohtuotsuse Haribo Lakritzen Hans Riegel ja Österreichische Salinen punktides 127 ja 128.

121. Lisaks nähakse EÜ asutamislepingus (nüüd EL toimimise leping) ette, et liidu tasandil tuleb vastu võtta erinevad meetmed, nagu need, mis on toodud EÜ artikli 57 lõikes 3 ja EÜ artiklis 59, mida konkreetselt kohaldatakse kapitali kolmandatest riikidest või kolmandatesse riikidesse liikumisele ning mis on täpsemalt kehtestatud selleks, et kajastada kõrgete lepinguosaliste tahet anda sellele vabadusele raamid, lubades kasutada meetmeid, mis liidu õiguses kujutavad endast sammu tagasi kapitali liikumise liberaliseerimisel suhetes kolmandate riikidega, või ajutisi kaitsemeetmeid.⁴⁶

46 — Sellist tõlgendust kinnitab ka EÜ artikli 57 lõike 1 sõnastus, mis vastupidi direktiivi 88/361 artikli 7 lõike 1 teisele lõigule, millele see järgnes, ei sea asjaomaste siseriiklike sätete säilitamist kolmandate riikide suhtes sõltuvusse „vastastikustest sätetest”.

122. Isegi niisuguste sätete olemasolu, mis konkreetselt ja ammendavalt piiravad kolmandate riikide puhul EÜ artiklis 56 ette nähtud kapitali vaba liikumise, kinnitab samuti, et kapitali vaba liikumist ei saa allutada täiendavale vastastikkuse tingimusele, mida ei ole EÜ asutamislepingus sätestatud.

123. Teiseks tuleb märkida, et eespool viidatud kohtuotsuses Santander Asset Management SGIIC jt otsustas Euroopa Kohus, tuginedes käesolevaks ajaks väljakujunenud kohtupraktikale, et kui liikmesriik on otsustanud residendist eurofonde siseriiklike dividendide osas mitte maksustada, ei saa ta tugineda liikmesriikidevahelise maksustamispädevuse tasakaalustatud jaotuse tagamise vajadusele selleks, et põhjendada sellist tulu saavate mitteresidendist eurofondide maksustamist.⁴⁷ Seega kui liikmesriik ühepoolset otsustab eelkõige majandusliku topeltmaksustamise vältimiseks loobuda teostamast oma maksupädevust tulu puhul, mille tema residendid said seoses tegevusega tema territooriumil, ei ole järjekindel, kui ta viitab vajadusele tagada maksustamispädevuse tasakaalustatud jaotus, et samasugustel asjaoludel põhjendada sama pädevuse teostamist üksnes mitteresidentide saadud tulu suhtes.

124. Peale küsimuse maksutulu vähenemise kohta, millele Saksamaa valitsus lisaks tugineb ning mida ma analüüsin kohe allpool, ei mõista ma, kuidas argument, mida liikmesriik peab teiste liikmesriikide kohta esitatuna ebajärjekindlaks, muutub vastupidi järjekindlaks, kui see on esitatud kolmandate riikide suhtes. Kuna Saksamaa valitsus ei ole selles punktis pikemalt oma seisukohta esitanud, olen ma arvamusel, et Euroopa Kohus ei peaks sellele rohkem aega pühendama.

125. Lõpuks mis puudutab maksutulu vähenemist, siis on tõsi, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et ei saa välistada, et liikmesriik suudab tõendada, et kapitali kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest liikumise piirang on põhjendatud teatud kaalutlusel asjaolude tõttu, kus see kaalutus ei kujuta endast piisavat põhjust kapitali liikumise piiramiseks liikmesriikide vahel.⁴⁸

126. Kuni praeguseni on Euroopa Kohus keeldunud möönmast, sealhulgas suhetes muude kolmandate riikidega kui EMP lepingu pooleks olevad riigid, et maksutulu vähenemine võib endast kujutada ülekaalukat üldist huvi, millega saaks põhjendada kapitali vaba liikumist piiravat meetet.⁴⁹

127. Seda lähenemisviisi ei ole minu arvates vaja ümber lükata. Mitte ainult Poola äriühingud ei kuulu jätkuvalt maksustamisele, vaid pikemas perspektiivis saab asjaomane liikmesriik suurepäraselt selleks, et esiteks tagada kõigi nende investeerimisfondide mittediskrimineeriv kohtlemine, kes saavad neile makstavatest dividendidest tulu, ning teiseks vältida maksutulu vähenemist, loobuda topeltmaksustamise ärahoidmisest, kuna liidu õigusega ei ole talle praegu pandud kohustust võtta või säilitada meetmed, mille eesmärk on vältida topeltmaksustamise juhtusid.⁵⁰

128. Seega ma leian, et kõnealune piirang ei saa olla põhjendatud vajadusega säilitada maksustamispädevuse tasakaalustatud jaotus ja asjaomase liikmesriigi maksutulu.

129. Arvestades vastust, mida ma soovitan anda eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teisele küsimusele, mis sisuliselt seisneb kõnealuse piirangu põhjendamises lähtuvalt vajadusest tagada maksukontrolli tõhusus, siis puudub vajadus võtta seisukoht Poola valitsuse teise võimalusena esitatud nõude osas piirata tehtava kohtuotsuse ajalist mõju.

47 — Punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika.

48 — Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Haribo Lakritzen Hans Riegel ja Österreichische Salinen (punkt 120 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 — *Ibidem* (punktid 125 ja 126).

50 — Vt selle kohta eelkõige 6. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-298/05: Columbus Container Services (EKL 2007, lk I-10451, punkt 45) ja 8. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-157/10: Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (EKL 2011, lk I-13023, punkt 31). Vt samuti 19. septembri 2012. aasta määrus kohtuasjas C-540/11: Levy ja Sebbag (punktid 24–29).

III. Ettepanek

130. Eeltoodud kaalutlustest lähtudes teen ma ettepaneku vastata Wojewódzki Sąd Administracyjny w Bydgoszczy eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. EÜ artiklit 56 tuleb tõlgendada nii, et nimetatud sättele võib tugineda eesmärgiga vaidlustada liikmesriigi selliste maksuõigusnormide kohaldamine, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja mille kohaselt ei vabastata maksust dividende, mida kõnealusel liikmesriigis asuvad äriühingud on maksnud kolmandas riigis asuvale investeerimisfondile.
2. EÜ artiklitega 56 ja 58 ei ole vastuolus liikmesriigi selliste maksuõigusnormide kohaldamine, mis on kõne all põhikohtuasjas ja mille kohaselt ei või maksust vabastada dividende, mis selles liikmesriigis asuvad äriühingud on maksnud kolmandas riigis asuvale investeerimisfondile, kuna kõnealuse liikmesriigi asutustel ei ole võimalik kontrollida investeerimisfondi edastatavaid andmeid eelkõige tema tegevusloa ja toimimise kohta, kuivõrd puuduvad Euroopa Liidus ja Euroopa Majanduspiirkonnas kehtivaga analoogne õiguslik raamistik ja halduskoostöö.